

Information till användare

Mini-MACS är en klassifikation som beskriver hur barn, 1–4 år med cerebral pares (cp), använder sina händer för att hantera föremål i dagliga aktiviteter. Förmågan beskrivs på fem nivåer utifrån barnens självinitierade förmåga och eventuella behov av hjälp eller anpassning för att hantera föremål. I broschyren beskrivs också skillnader mellan angränsande nivåer för att det ska bli lättare att fastställa vilken nivå som stämmer bäst. Mini-MACS är en funktionsbeskrivning som kan användas som kompletterande information till diagnosen cp och dess olika subtyper.

Beskrivningen gäller barnets sätt att hantera föremål jämfört med andra barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. De föremål som avses är sådana som finns i barnens närhet och som de använder när de t.ex. leker, ritar, äter eller klår sig. Hur barnet hanterar leksaker ger en god bild av deras manuella förmåga. Det är givetvis skillnad på vilka föremål en ettåring ska kunna hantera jämfört med en fyraåring. Barns motivation och utvecklingsnivå påverkar deras förmåga att hantera föremål, och influerar därigenom Mini-MACS-nivån.

När man bedömer ett barns Mini-MACS-nivå ska man välja den nivå som bäst beskriver barnets vanliga utförande i vardagsmiljön. För att få kunskap om hur och vad barnet vanligtvis gör behöver man fråga någon som känner barnet väl. Frågorna bör ställas så att man får en beskrivning av vilken typ av föremål barnet hanterar, i vilka situationer och hur. Mini-MACS ska alltså klassificera hur barnen vanligtvis gör, inte deras bästa utförande i en specifik testsituation.

I Mini-MACS bedöms barnens generella förmåga att hantera vardagliga föremål, inte funktionen i varje hand för sig. Mini-MACS avser inte heller att förklara de underliggande orsakerna till en nedsatt manuell förmåga.

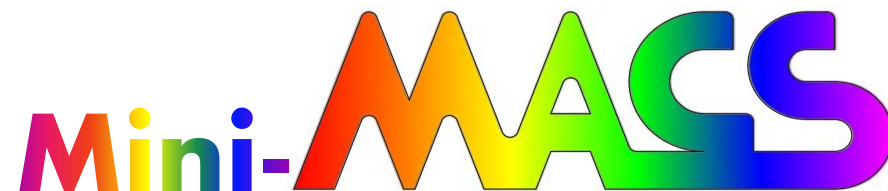
Mini-MACS inrymmer hela spektrumet av funktionsnedsättningar som finns hos barn med cp och omfattar alla cp-subtyper. Nivå I omfattar barn med smärre begränsningar medan barn med svåra flerfunktionshinder vanligen återfinns på nivå V. Vissa cp-subtyper återfinns på alla nivåer, t.ex. bilateral cp, medan unilateral cp vanligen förekommer på nivå I–III. Mini-MACS omfattar inte barn utan funktionshinder, de skulle i så fall klassificeras till nivå "0".

Eftersom Mini-MACS bara består av fem nivåer omfattar varje nivå barn med relativt varierad funktion. Det innebär att Mini-MACS sannolikt inte är känsligt för förändringar och således inte är användbart för utvärdera utveckling eller intervention. Mini-MACS kan användas för att beskriva funktionella aspekter av cp-diagnosens påverkan på förmågan att använda händerna.

De fem nivåerna i Mini-MACS utgör en ordinalskala, vilket betyder att skillnaderna mellan nivåerna inte nödvändigtvis är lika stora. Barn med cp är inte jämnt fördelade över de fem nivåerna.

© Ann-Christin Eliasson & Lena Krumlinde-Sundholm, Stockholm 2015
Medarbetare: Ulla Wahlström, Ann-Marie Öhrvall, Åsa Persson-Annersten.

E-mail: Ann-Christin.Eliasson@ki.se www.macs.nu

Mini-Manual Ability Classification System för barn med cerebral pares 1- 4 år

Mini-MACS är en anpassning av MACS för barn i åldrarna 1–4 år. Manual Ability Classification system (MACS) är en klassifikation som beskriver hur barn med cerebral pares i åldrarna 4–18 år använder sina händer för att hantera föremål i dagliga aktiviteter.

- Mini-MACS klassificerar barns förmåga att hantera föremål som är relevanta för deras ålder och utveckling samt deras behov av stöd och hjälp i dessa situationer.
- Med Mini-MACS beskrivs hur barn vanligtvis använder sin händer för att hantera föremål t.ex. leksaker i olika miljöer. Mini-MACS beskriver vad de vanligtvis gör, snarare än det man vet är deras bästa möjliga kapacitet.
- Med Mini-MACS klassificeras ett barns generella förmåga att hantera föremål, inte förmågan i var hand för sig.
- För att få veta hur ett barn hanterar olika föremål i vardagen behöver man fråga någon som känner barnet väl. Kunskapen går inte att få genom en specifik testning. Frågorna bör ställas så att man får en beskrivning av vilken typ av föremål barnet hanterar, i vilka situationer och hur.

Vad behöver du veta för att använda Mini-MACS?

Du som använder Mini-MACS behöver ta reda på vilka föremål som barnet brukar hantera och på vilket sätt: Med lätthet eller svårighet, snabbt eller långsamt, med precision eller slumpmässigt? Du kan t.ex. fråga om och/eller observera hur barnet använder sina händer i lek och under måltider, eller när de deltar i vanliga vardagsaktiviteter.

Ställ frågor om barnets självinitierade förmåga och hur mycket stöd och hjälp av en vuxen som barnet behöver för att hantera vardagliga föremål.

Här följer en beskrivning av de olika Mini-MACS nivåerna:

- I. **Hanterar föremål lätt och med gott resultat.** Barnet kan ha en lätt begränsning i att utföra handlingar som kräver precision och samordning mellan händerna men kan ändå utföra dem. Barnet kan behöva något mer hjälp av en vuxen än barn i motsvarande ålder för att hantera föremål.
- II. **Hanterar de flesta föremål men med något begränsad kvalitet och/eller snabbhet.** Vissa handlingar kan endast utföras med viss svårighet eller efter mycket övning. Alternativa tillvägagångssätt kan förekomma, t.ex. att bara använda en hand. Barnet behöver oftare en vuxen om hjälp för att hantera föremål/leksaker jämfört med barn i motsvarande ålder.
- III. **Hanterar föremål med svårighet.** Utförandet går långsamt och med begränsad variation och kvalitet. Lätthanterliga föremål hanteras självständigt under kortare stunder. Barnet behöver ofta stöd och hjälp av en vuxen för att hantera föremål.
- IV. **Hanterar ett begränsat urval av lätthanterliga föremål i enkla handlingar.** Handlingarna utförs långsamt, med ansträngning och/eller slumpmässig precision. Barnet behöver kontinuerligt stöd och hjälp av en vuxen för att hantera föremål/leksaker.
- V. **Hanterar inte föremål och har kraftigt begränsad förmåga att utföra även enkla handlingar.** Barnet kan som bäst puffa, beröra, trycka eller hålla kvar ett fåtal föremål, i kontinuerligt samspel med en vuxen.

Skillnader mellan nivå I och II

Barn på nivå I kan ha något svårare att hantera föremål som kräver god finmotorisk förmåga jämfört med barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder.

Barn på nivå II hanterar i stort sett samma föremål som barn på nivå I, men utförandet kan krångla och/eller ta längre tid, vilket gör att barnen oftare ber om hjälp. Funktionella skillnader mellan barnets händer kan göra att utförandet blir mindre effektivt. Barn på nivå II kan behöva mer vägledning och övning för att lära sig att hantera föremål jämfört med barn på nivå I.

Skillnader mellan nivå II och III

Barn på nivå II hanterar de flesta föremål även om de tar längre tid på sig och de gör det med något nedsatt kvalitet jämfört med barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder.

Barn på nivå III hanterar lätthanterliga föremål, och behöver ofta hjälp med att placera föremålen i ett lätthanterligt läge framför sig. De utför handlingar med få delmoment. Utförandet går långsamt.

Skillnader mellan nivå III och IV

Barn på nivå III kan hantera lätthanterliga föremål självständigt under en kortare stund. De utför handlingar som har få delmoment även om det tar lång tid.

Barn på nivå IV kan som bäst utföra enkla handlingar såsom att gripa och släppa lätthanterliga föremål som erbjuds i en anpassad position. Barnen behöver kontinuerlig hjälp.

Skillnader mellan nivå IV och V

Barn på nivå IV utför enstaka handlingar med ett mycket begränsat urval av föremål och behöver hjälp kontinuerligt.

Barn på nivå V utför som bäst enkla rörelser i speciella situationer. De kan t.ex. trycka på en enkel kontakt eller hålla enstaka enkla föremål.